

Bioház a Forráskertben

Beszélgetés Varga-Farkas Edit Sára ökoturizmus és ökoturisztikai szakértővel

Szada és Gödöllő határában térdig érő, gazos fűben gázolok Varga-Farkas Edit Sárával. A városszéli telken egy jobb napokat is látott, kékre vakolt, teraszos házikó áll: a leendő Bioház, kertjében egyelőre csak a hegyekből lezúduló csapadék elvezetésére szolgáló szikkasztó áll, ám lelkes kalauzom kreativitása nyomán egy leendő, üde ökosziget képe bontakozik ki előttem.

„Itt lesznek majd a csónakágyások, itt az akvapónia, a közösségi gyümölcsaszalót ide gondoltam, innen pedig talán egy tanösvény indulhatna. Látod, ezt a kemencét csak fel kell újítani, hogy hagyományos ételeket készíthessünk benne. Böven terem a szőlő a kerítés mellett, és termő ringlófa is van. A szikkasztót élő fűzfavérennyel fogjuk körbevenni, hogy ne legyen veszélyes a foglalkozásokon részt vevő gyerekekre nézve. Rengeteg itt a gyógynövény is, nem is kell messzire menni, hogy gyűjthessünk – az ott például Valeriana, csodálatos bódító illata van, ha virágzik, és a gyökereiből készítik az ismert nyugtatót.”

A vadon felfedezése és az új öko-oktatóközpont képzeletbeli bebarangolása után beülünk egy üditőre a szomszédos presszóba, hogy megismerjem a projekt születésének történetét.

A szadai Bioház-projekt egyike azoknak a helyi kezdeményezéseknek, melyek a Kulturális Közfoglalkoztatási Program jóvoltából jött létre. Az ökotudatos életmód iránt elkötelezett Varga-Farkas Edit Sára a program keretében

Varga-Farkas Edit Sára a leendő bioház előtt

ben kezdett el öko-klubokat szervezni három településen – Veresegyházon, Szadán és Erdőkertesén – és ahogy fokozatosan teret nyertek ötletei, egyre több kapu nyílt ki előtte ahhoz, hogy valami igazán nagy és nemes ügyet szolgáló tervet valósíthasson meg.

Szabó Judit Nikoletta: *Honnan értesültél a Kulturális Közfoglalkoztatási Programról?*

Varga-Farkas Edit Sára: A férjem révén, aki évtizedek óta közművelődési szakemberként dolgozik – ő értesített engem a lehetőségről. Rajta keresztül

léptem kapcsolatba a veresegyházi Váci Mihály Művelődési Ház igazgatójával, Boross Zsuzsannával, aki nagy szeretettel fogadott. 2014. január 1-jén kapcsolódtam be a Kulturális Közfoglalkoztatási Programba, a fogadó szervezet az Innovációs Központ volt, ami a művelődési központhoz tartozik. Számomra ez egy lehetséges visszautat jelentett a munka világába: 45 éves vagyok, két gyermekem van, a kisebbik most hároméves. Decemberben telt le a gyes, mondhatni nem kapkodnak utánam a munkáltatók.

Sz. J. N.: *Milyen feladataid voltak a Váci Mihály Művelődési Házban?*

Az Öko-klub tagjai a gyógynövénytúrán

V.-F. E. S.: Meglepő módon szinte a kezdetektől fogva nyitottak voltak az ötleteimre, így a saját magam által kitalált Öko-klub ügyeit menedzseltem. Közben persze besegítettem a recepción és az irodai munkákban, de többnyire szervezői feladataim voltak. Nem vagyok szakmabeli, nem rendelkeztem az elején semmiféle közösségszervezési, közművelődési ismerettel, mondhatni ösztönösen dolgoztam. A kulturális közösségszervezés alapjai képzés szerencsére jó alapokat adott a későbbiekhez.

Sz. J. N.: *Mi az eredeti szakmád?*

V.-F. E. S.: Kertész, egy ideig kertépítő vállalkozásom is volt, de nem tudtam folytatni. Viszont az öko-témájú projektjeimhez egy másfajta, egészen friss tudásomat használok: tavaly végeztem el Gödöllőn a Szent István Egyetem, a REGINA, Kontakt alapítvány és a Kopernikusz egyesület közös projektjében megvalósuló támogatott, térítésmentes Ökomama képzést, amit kifejezetten kisgyermekes anyukák részére indítottak. 250 jelentkezőből 60 elhivatott résztvevőt válogattak be felvételi beszélgetés alapján ebbe a fantasztikus, látóköri-tágító képzésbe. A „diákok” között voltak sokgyerekes anyák, gyesről visszatérők, sőt, szoptató anyukák is – nekik külön fűtött szobát biztosítottak, hogy lefejhessék a tejet, és hűtőszekrényt az anyatejnek. Az előadásokat egyetemi oktatók, tanárok tartották (néha okoztunk is nekik fejfájást, hiszen egészen másfajta hallgatósághoz szoktak), míg a gyermekeinkre magánbölcsődében, magánóvodában vigyáztak. Ősztündiját, étkezést és utazási térítést egyaránt kaptunk, így minden energiánkat a tanulásra fordíthattuk. A képzés végén ökogazdálkodási és ökoturisztikai szakértői oklevelet kaptam.

Sz. J. N.: *Gondolom, az ökotudatos életmód nem afféle légből kapott hóbort számodra, hanem hosszú évek gyakorlata. Hogyan kezdődött?*

V.-F. E. S.: Édesapám tanyán nőtt fel, általa ivódott belém a természet és az állatok szeretete, megtapasztalta és átadta nekem a hagyományos gazdálkodás és háztartás előnyeit. Később természetgyógyászattal foglalkozó, egyébként angoltanár nagynénem kezdeményezésére egy sajátos barter valószínűleg meg pedagógus szüleim és öközte – tanulmányútra küldték egymáshoz a gyermekeiket –, én az angol nyelv mellett a gyógynövények világát ismerhettem meg nagynénémnél. Húszévesen természetgyógyász és reflexológus végzettséget szereztem, de mindez sokáig csak afféle alvó tudás volt. Az Ökomama-képzés viszont – ami leginkább a látóköri tágítását és a tudásom rendszerezését segítette – elhozta azt a közösséget, azt az inspirációt, amely segí-

tett a továbblépésben. A képzésen résztvevő asszonyok egy egyesületet is létrehoztak Ökomama Egyesület néven – ez a civil szervezet jelenleg a Bioház-projekt háttérszervezete. Az ökomamaktól nem pusztán szervezeti szinten kapok rendszeresen segítséget a projekthez: Mátyás Izolda, aki az ökomama képzésen oktatóként és modulfelelősként vett részt, sok hasznos ötlettel és tanáccsal járult hozzá a terveimhez, s ezeket rendre be is építettem a munkámba.

Sz. J. N.: *Az inspiráció első gyümölcse az Öko-klub sorozat, amit közfoglalkoztatottként kezdél el szervezni, és ma is rendszeres programja a Váci Mihály Művelődési Háznak. Miről és kiknek szól ez a klub?*

V.-F. E. S.: Azért hívtam életre ezeket a klubokat, mert fontosnak tartom, hogy nagyanyáink tapasztalásait és a bennünk lévő tudásokat átadjuk, megosszuk egymással, hogy magunk és gyermekeink számára egy élhető környezetet tudjunk biztosítani, melynek mi magunk is részei vagyunk. Általános tapasztalat, hogy egyre többen fordulnak az alternatív – bár szerintem helyénvalóbb lenne a „természetes” szót használni – módszerek és megoldások felé, akár a ház körüli teendőkről, akár gazdálkodásról, akár egészségmegőrzésről van szó. A vegyszermentes, környezettudatos életmódhoz szeretnék gyakorlati és elméleti segítséget nyújtani az érdeklődőknek. A csoport tagjai, akik ma már egyre inkább baráti közösséggé kovácsolódnak, véleményükkel, javasla-
taikkal közösen gondolhatják ki azokat

Gyógynövénytúra Erdőkertesén

a foglalkozásokat, amelyekre leginkább kíváncsiak. Lényegében kötetlen beszélgetések során tanulhatnak egymástól hasznos dolgokat a fenntarthatóságról. Amikor a klub ötletét felvettem a veresegyházi művelődési ház igazgató-nőjének, Kelemenné Boross Zsuzsannának, ő nagyon pozitívan állt hozzá a kezdeményezéshez: vágj bele, monda, támogatlak mindenben, és segíték, ha elakadnál. Nagyon sokat jelentett számomra emberileg és szakmailag is ez a támogató háttér – Pásztor Ildikó, az intézmény igazgatóhelyettese pedig a legkülönbözőbb ügyekben folyamatosan nyújtott konkrét, hasznos segítséget. A klub azonban ma már nem pusztán a veresegyházi intézmény programja. Az első előadás már meg volt hirdetve, bár még meglehetősen zöldfülűnek éreztem magam a témában – akkor történt, hogy Szadán vettem részt kosárfonó foglalkozáson, és egy szakkörtársam újságolta, hogy Veresegyházon már rendeznek öko-klubot is! Mondtam, hogy tudok róla, mert én vagyok a szervezője! A szadai faluház vezetőjének, Juhászné Bankó Erzsébetnek – Zsókanak – megtetszett az ötlet, és meghívott a faluházba előadást tartani – inentől datálható a vele való hasznos és gyümölcsöző együttműködésünk. Rájöttem, hogy miért is ne tarthatnánk az öko-klubokat több településen, hálózatban is? Hiszen az itt élők egységként kezelik Szadát, Gödöllőt, Erdőkertest és Veresegyházát, mivel a települések szinte egymásba érnek – én például szadai vagyok, de a gyermekeim gödöllői oktatási intézményekbe járnak, a közfoglalkoztatásban Veresegyházon vettem részt, kirándulni pedig Erdőkertesre járunk. Az alapkonceptióm az volt, hogy Veresegyházon lesznek az elméleti előadások, Szadán a gyakorlati bemutatók. Erdőkertesben már szerveztek azelőtt sikeres természetismereti túrákat, ezért felkerestem Pallag Katalint, az Erdőkertesi Művelődési Ház igazgatónőjét az együttműködés lehetőségeiről érdeklődve. Neki szívügye a természetvédelem, rögtön a szárnyai alá vett, így az öko-klub kiegészült vezetett túrákkal is. Az intézményvezetők kérése az volt, hogy mindenütt a település nevében fusson a klub, hogy az emberek sajátjukként kezeljék. Veresegyházon Öko-klub Veresegyház, Erdőkertesben Bio-pont, Szadán pedig Bio-ház kör néven szerepel. Az alakuló

Tippi Andrea „ökomama” előadása a növénytársításokról és a vegyszermentes kiskertekről

összejövételre Veresegyházon került sor március végén, Szadán egy hónap múlva volt az első ilyen program, Erdőkertes pedig május végén kapcsolódott be a programsorozatba.

Sz. J. N.: *Milyen témákat érintett eddig, és hol tart most az öko-klub-sorozat?*

V.-F. E. S.: Többek között hallgatunk már előadást az akvapóniáról, a vegyszermentes kiskertekről és a növénytársításokról, a holdnaptárról és a biodinamikus kertészkedésről, meglátogattuk az örbottyáni Rejtekvölgye ökoparkot, készítettünk papírbrikettet, rendeztünk gyógynövénygyűjtő túrát, és jómagam is tartottam gyógyfüves előadást, illetve vezettem gyakorlati foglalkozást is a témában.

Lelkesítő tapasztalat volt, hogy a települések összekapcsolására építő elképzelésem megvalósult: Gödöllőről, Szadáról, Veresegyházról, és Erdőkertesről is vannak érdeklődők. Az ökomamákra mindig lehet számítani, de az itt lakókat is nagyon megmozgatta ez a téma, örömmel jönnek idősek is, hogy megosszák a tudásukat. Jelenleg a sorozatról, mint gazdaságélénkítő minitaprojektéről egy pályázatot nyújtottam be a Nemzeti Művelődési Intézet Pest Megyei Irodájához, reméljük, kedvező fogadtatásra talál és lesz folytatása. Tervekben mindenesetre nincs hiány: szerepel köztük Erdőkertesben a Vitál Csira Biogazdaság és a Rózsahegy Gyógynövényraktár meglátogatása, Veresegyházon pedig további előadások a környezetvédelemről, Bach virágterápi-

áról, tyúktartásról. Szadán készítenék sajtot, körömvirág krémet, lekvárokat, szappant, és közösen szeretnének építeni egy sörkollektorral egybekötött gyümölcs és zöldség aszalót a lakosságnak.

Sz. J. N.: *Hogyan lett az öko-klubból Bioház, és pontosan mit fed ez az oktatási célú projekt?*

V.-F. E. S.: Az említett, tervbe vett sörkollektoros közösségi gyümölcs-aszalónak – amit az öko-klub keretében készítenék el közösen – kerestem Szadán egy lehetséges helyet. A település

Három generáció a papírbrikett-készítésen

gyümölcstermő kertekben gazdag, az aszalás pedig úgy képes tartósítani a termést, hogy megőrzi annak vitamintartalmát. A sörkollektor rásegítésével még a lédúsabb növények (mint például a paradicsom), is egy nap alatt megaszalódnak. Arra gondoltam, hogy egészen egyszerűen működhetne a használat: egy kihasználatlan telken vagy egy intézmény kertjében felállíthatnánk a pár tízezer forintos költséggel kivitelezhető gyümölcsaszalót, ahova bárki elhozhatná a termését, és másnapra már kész is lenne az ízletes, vitamindús aszalt gyümölcs teljesen ingyen. Ennek az aszalónak kerestem helyet – már kaptam pár visszautasítást, mikor hirtelen felindulásból bementem a polgármesteri hivatalba. Elvégre ki ismerné jobban a település lehetőségeit, mint a település vezetője? A polgármesternek, Vécsey Lászlónak épp akkor nem volt fogadóórája, lényegében soron kívül fogadott. Köztudott róla, hogy a civil kezdeményezések és közösségi programok lelkes támogatója, az én tervemben is látott fantáziát – sőt, tovább is gondolta. Ő ajánlott fel a klubnak egy önkormányzati tulajdonú kertes házat Szada határában, ahol az aszaló mellett más ökológiai ismeretterjesztő, közösségi tevékenységek is folyhatnak, ezért az éves tervet már ennek a komplex szemléletnek a jegyében készítettem el – ez

lesz a szadai Bioház. A szerződést az önkormányzat az Ökomama Egyesülettel köti meg, melynek én is tagja vagyok, a programokat személyesen fogom koordinálni. A házba bejelentkeztek a helyi polgárrörök, ők havonta egy alkalommal vennék igénybe az ingatlant. Az épületet az önkormányzat támogatásával újítják fel.

Sz. J. N.: *Milyen tevékenységek valósulnak majd meg a Bioházban és kertjében, milyen adottságokkal, lehetőségekkel rendelkezik a telek és az épület?*

V.-F. E. S.: A telek összközműves: a víz, villany, csatorna bekötte. Azt gondolom, hogy ebből a még üres és lerobbant házból és egyelőre elhanyagolt kertjéből kiváló közösségi tér válhat! Az épület mellett egy kültéri kemence található, amely felújítás után remekül illeszthető majd a Bioház tevékenységi köréhez. A kert területén található egy szikkasztó, amely az utcáról összefolyó nagy mennyiségű csapadékvíz biztonságos elvezetését szolgálja. A telek hátsó részénél található a Rákos-patak forrása. Ez a vízforrás a tulajdonképeni vezérfonala a Bioházra vonatkozó terveimnek; de ne szaladjunk ennyire előre. A ház pontosan Gödöllő és Szada határában helyezkedik el. Baloldalt erdő határolja, hátul a Rákos patak csordogál, jobb oldalt pedig a Forrás Presszó nevű vendéglátóhely üzemel, ahova most interjút készíteni is beültünk, és az idelátogatók is felfrissülhetnek majd benne. Tömegközlekedéssel nehezen, de gyalogos kirándulás keretében, kerékpárral vagy gépkocsival egyaránt könnyen megközelíthető. Parkolásra bőven van lehetőség.

Fontos, hogy a szikkasztó, a betonárkok és a hátsó telekhatár el legyen kerítve. Erre megoldásként az élő fűzfásövényt tartom a legalkalmasabbnak. A fűzfaágakat különböző alakzatokban ledugjuk a földbe, és azok kihajtvá rövid időn belül gyönyörű, természetes zöld falat képeznek. A fűzfásövény telepítési ideje október és április. Szeretnék a területen beindítani egy iskolakert programot, ahová a környező települések óvodásait, iskolásait szívesen látom – ennek a tervnek az Ökomama Egyesület is elkötelezettje, az egyesület alapító okiratában fő céljaink között szerepel. A program révén úgy ismeretjük meg a gyerkőcöket a körülöttünk élő növényekkel, állatokkal, hogy köz-

ben átéljük a saját maguk által végzett munka sikerélményét, és figyelemmel kísérhetjük az élet körforgását. Csónakágyásokat alakítanánk ki nekik, melyek egyfajta magas ágyások: nagyon egyszerűen készülnek, akár a gyerekek bevonásával is megépíthetőek – földbe vert karókat fonnak körbe fűzfavesszőkkel úgy, hogy a végén csónakot formázzon az építmény, így nemcsak hasznos, hanem esztétikus is. Fontosnak tartom, hogy a gyerekek ne tankönyvszagú ismeretekhez jussanak, hanem tapasztalás útján tanuljanak, hogy használhassák az összes érzékszervüket! A Bioház éves programajánlatát szeretném úgy összeállítani, hogy kövesse a természet rendjét, és minden időszakra biztosítson aktuális tennivalókat. Természetesen mindezt a gyermekek nyelvén, sok játékkal, mozgással, a közösen elvégzett munka örömeivel képzelem el véghezvinni. A kertben a gyermekek a helyszínen elfogyasztják nyersen, vagy akár feldolgozva a közösen megtermelt termést. Négy alkalmas foglalkozássorozat ismertetné meg velük a „kenyer útját”: először elvetjük a búzát, a második alkalommal learatjuk és kicsépeljük a búzaszemeket, majd megőröljük, az utolsó foglalkozáson pedig megdagasztjuk és kisütjük a kemencében a kenyeret.

A Rákos-forrás közelsége és a csapadékot elvezető szikkasztó jelenléte miatt értelemszerűen a víz központi szervező ereje lenne a tematikus kertnek. Már csak azért is szükség van rá, hogy karakteres programja legyen a mintakertnek, mert távol esik a városközponttól, így erős motivációra van szükség, hogy akár többször is idelátogassanak miatta a vendégeink. A hely tervezett neve is utalna a vezértémára: Bioház a Forráskertben – ugye, milyen jól hangzik?

Sz. J. N.: *Milyen vizes programelemek szerepelnének a Bioház palettáján?*

V.-F. E. S.: Soroljam? A víz eredetéről és a víz erejéről szóló előadások, záportározó, esővízgyűjtés, ismerkedés vizes élőhelyekkel, vízvizsgálatok, akvapónia, víz a növények életében, vízjelző indikátor növények, információ a vízben, a környék vízrajza, vízkristályok képkiallítás a házban – még tanösvényt is elképzelnék tartanék ezekre építenek! A vizes koncepcióhoz jól illeszkedik a kert vizuális világa is: a fűzfavesszőből font élősövények és a csónakkertek is.

A bioház kemencéje

Kis ökoszótár

Akvapónia vagy aquaponia – az akvakultúra (aquaculture) és a hidropónia (hydroponics) módszereket kombináló, természetes folyamatokon nyugvó termelési rendszer. Egyfajta üvegház, melyben egyszerre folyik haltenyésztés és növénytermelés oly módon, hogy a halak szerves tápanyagban gazdag szerves hulladékát átszivattyúzzák a növények gyökerei közt, amik felveszik a tápanyagot belőle. A növények nem földben, hanem például agyaggolyó-, kavics-, vagy kőzetgyapot ággal feltöltött tálcákban nőnek. A haltartály vizét ezekbe a tálcákba szivattyúzzák – a speciális termőtalaj felveszi a szerves hulladékot, a víz így megszűrve jut vissza a haltartályba.

Szalmabála kertészkedés: olyan emelt ágyás, mely megfelelően előkészített szalmabálába ültetett növényekből áll. A szalmabálák előnye, hogy olcsó táptalajt nyújtanak, segítenek visszatartani a nedvességet, ellenállnak a gyomosodásnak, a tápanyagfelesleg pedig beszívárog az alattuk lévő talajba, javítva annak minőségét.

Sörkolektor: üres sörösdobozokból épített, az újrahajszósítás elvén alapuló, hőenergia-forrást biztosító rendszer.

Papírbrickett: préselt hulladékpapírból készült tüzelőanyag.

Rovarhotel: a kert hasznos rovarjainak védelmet és életteret nyújtó, természetes alapanyagokból készült, sokféle odút és üreget tartalmazó építmény. A rovarhotel nemcsak oktatási célokat szolgál, hanem elősegíti a kert biológiai sokszínűségét, a megfelelő tápláléklánc kialakulását is.

A víz globális és lokális szinten is kulcsfontosságú az emberek jövőjére nézve, mindenképpen fontos felhívni a figyelmet a jelentőségére és érdekeltté tenni a jövő generációját a vizek védelmében.

Sz. J. N.: *Izgalmas programok! Szinte irigylem ezeket a gyerekeket.*

V.-F. E. S.: A Bioház oktatóközpontként a felnőttek élethosszig tartó tanulását is támogatná. A ház adna otthont a környékbeli településeken – Gödöllőn, Veresegyházon, Erdőkertesén és Szadán – élő, hasonló gondolkodású, a fenntarthatóságért tenni akaró és tenni képes embereknek, akik szeretnék megőrizni és átadni tudásukat, tapasztalataikat egymásnak és gyermekeiknek. Szeretnék különböző kertészkedési módszerekről bemutatókat szervezni a gyakorló és a hobbikertészek, konyhakertművelők számára. Olyan jó gyakorlatok lennének a terítéken, mint a szalmabála kertészkedés, a dombágyás, a magas ágyás, az ízléses kas komposztáló. A vegyszermentesség miatt megbízható élelmiszerek kerülnének maguknak a termelőknek asztalára. Álmom egy akvapóniás üvegház is, és úgy tűnik, nem lehetetlen a megvalósítása: amint a források a rendelkezésükre állnak, az ezzel foglalkozó szakemberek szívesen telepítenek a területre egy ilyen sokoldalú kertrendszert. Különösen, hogy Kókai Ferenc, az akvapónia-

építés gyakorló szakembere elkötelezett tagja a klubnak!

Sz. J. N.: *A gazdaságélénkítés is ebben az oktató-ismeretátadó folyamatban érhető majd tetten?*

V.-F. E. S.: A jó gyakorlatok elsajátítása mindenképpen az itt élők javára válik, de a Bioház a települések közti együttműködések révén is gazdaságélénkítő hatású. Azt gondolom, hogy ez a projekt – ha megvalósul – országosan is mintaértékű lehet. Három (Gödöllővel együtt négy) településen erősödhet, kiteljesedhet az ökológiai szemlélet, a környezettudatos magatartás és az erre nevelés, a saját kertben

történő gazdálkodás, amely megőrzi a vidéki kultúra ehhez kapcsolódó termelés-gazdálkodás hagyományát, hozzájárulva a helyi gazdaság erősödéséhez. A településen élők ráadásul egy új közösségi térrel és új közösségi alkalmakkal gazdagodnak, így az összetartás és a szociális háló is erősödik.

Sz. J. N.: *Milyen terveid vannak a Bioházzal kapcsolatban a belátható jövőre nézve – mondjuk ideális esetben egy év múlva milyen program folyna itt?*

V.-F. E. S.: Reményeim szerint egy gyermekeknek szóló életmódtábor. A táborban a lurkókkal kenyeret süthetnénk, kirándulnánk, lekvárt főznénk, agyagoznánk, kertészkednénk, készíthetnénk és kihelyezhetnénk madárodúkat, fürdetőket, rovarhotelt, növény és rovarismereti túrát tartanánk. Bizom benne, bár egyelőre elég halovány az esélye, hogy egy idő után valamiféle bevételt is termelhet a projekt, és hosszútávon foglalkozhatom vele.

Sz. J. N.: *Mit gondolsz, mennyire játszott közre a Kulturális Közfoglalkoztatási Program abban, hogy azzal a területtel foglalkozol, amit a szívügyednek érzel?*

V.-F. E. S.: Maximális mértékben. Ha nem jutok el közfoglalkoztatottként a művelődési házba, és ha nem találkoztam volna azzal a végtelenül pozitív hozzáállással, amit az intézményvezetők és a kollégák tanúsítottak a munka során, a rengeteg biztatással, akkor bele sem kezdek az egészbe. Szabad kezet kaptam, értékes kapcsolatrendszerhez jutottam, kipróbálhattam magam egy olyan területen, ami tőlem távolinak tűnt. Nem tudok elég hálás lenni.

VARGA-FARKAS EDIT SÁRA 1969. május 25-én született Szegeden, pedagógus szülei gyermekeként. Kertészeti szakközépiskolában érettségizett. 1991-ben idegen nyelvű gépírónői tanfolyamot végzett. 1995-ben reflexológus, természetgyógyász végzettséget szerzett, később többek között kertépítő vállalkozóként dolgozott. Két gyermeke van, fia 2002-ben, lánya 2010-ben született. 2012-2013-ban részt vett a Gödöllőn a Szent István Egyetem, Kontakt alapítvány és a Kopernikusz egyesület közös projektjében megvalósuló Ökomama képzésen, melynek végetérvél ökogazdálkodási és ökoturisztikai szakértő oklevelet kapott. 2014. január 1-jén kapcsolódik be a kulturális közfoglalkoztatásba, ahol az ökotudatos életmódról szervezett foglalkozásokat. Szabadidejében gyógynövényeket gyűjt és gyógynövénykészítményeket állít elő, előadásokat és bemutatókat tart a témában. Szadán él.

SZABÓ JUDIT NIKOLETTA (1975) közművelődési szakember, újságíró. Tanulmányait a Casus Kortárs Művészeti Menedzserképző Kollégiumban, majd a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Karának magyar-esztétika szakpárján végezte. 2001 és 2011 között a Budapesti Művelődési Központban információs munkatárs, később pr-marketing menedzser. 2002 óta publikál különböző sajtóorgánumban. 2011 és 2013 között szabadúszó újságíró és kommunikációs tanácsadó. 2013-tól a Nemzeti Művelődési Intézet kommunikációs osztályának munkatársa.